

Na czym polega streszczenie tekstu?

KONTAKT

W: CKE.EDU.PL
E: CKESEKR@CKE.EDU.PL

CZYM JEST STRESZCZENIE?

PODSTAWOWE INFORMACJE

- ✓ Jest formą przetwarzania tekstu/wykonywania działań na tekście.
- ✓ Polega na takim przekształceniu tekstu, że radykalnie zmniejszona zostaje objętość tekstu (standardowa długość to 10% tekstu wyjściowego) przy zachowaniu zasadniczej myśli.
- ✓ Streszczenie jako derywat od tekstu oryginalnego tworzone jest metodą:
 - a) skrótu *lub/i*
 - b) uogólnienia *lub/i*
 - c) przekładu z jednego systemu pojęciowego na inny *lub/i*
 - d) opisu metatekstowego.

Jerzy Bartmiński, Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, *Tekstologia*, PWN, Warszawa 2009, s. 301.

CZYM JEST STRESZCZENIE?

STRUKTURA STRESZCZENIA

Streszczenie uwzględnia tematyczno-rematyczny podział tekstu oryginalnego oraz hierarchiczność tego podziału, zmierzając do:

- a) sformułowania zarówno nadrzędnego tematu („hipertematu”) i nadrzędnego rematu („hiperrematu”), tj. tematu i rematu całego tekstu
- b) określenia pionowego rozczłonkowania tematycznego, a więc do dokładnego sprecyzowania szczegółowości („głębokości”) operacji streszczania dla kolejnych akapitów tekstu.

Temat = to, o czym jest, czego dotyczy tekst.

Remat = to, co się o tym mówi.

CZYM JEST STRESZCZENIE?

STRUKTURA STRESZCZENIA

Pytania podstawowe:

- O czym się mówi w tekście? Czego dotyczy tekst? Jaka jest główna myśl/problem tekstu?

Te pytania pozwolą określić TEMAT tekstu.

- Co na temat problemu zostało powiedziane w tekście? Co autor tekstu mówi w nim o głównym temacie/problemie?

Te pytania pozwolą odtworzyć i zreferować REMAT tekstu.

STRUKTURA STRESZCZENIA.

SKŁADNIKI FAKULTATYWNE

- **nadawca/autor:** nazwisko może być pomijane jako wiadome z góry; bywa werbalizowane ze względów kompozycyjno-stylistycznych
- **odbiorca/adresat:** w streszczeniach szkolnych może być pomijane, chyba że wynika z konstrukcji tekstu
- **operacje nadawcy:** np. *bada, analizuje, dowodzi, wnioskuje, omawia, pokazuje, wyjaśnia, porządkuje, wylicza, ilustruje przykładami*
- **materiał:** na jakiej podstawie opiera autor swoje tezy
- **założenia:** na czym autor opiera decyzje
- **metoda:** jakimi metodami posługuje się autor w dochodzeniu do celu
- **intencje:** z jaką intencją autor się wypowiada
- **idea:** jaka jest ogólna koncepcja tekstu
- **ocena:** np. *najważniejszym składnikiem badań jest...*
- **komentarz:** np. *autor w jasny sposób obrazuje...*

WSKAZÓWKI DO PRACY ZE STRESZCZENIEM

- Dokładne przeczytanie i zrozumienie tekstu wyjściowego.
- Wyodrębnienie części składowych rozwijających poruszane problemy.
- Odnalezienie i wskazanie/wypisanie kluczowych informacji.
- Rozwinięcie poszczególnych punktów; dbałość o zwięzłość i klarowność.

Co pomijać:

- Przykłady, dygresje odautorskie, powtórzenia itd.

Co zmieniać:

- Mowa niezależna na zależną.
- Formy analityczne na syntetyczne (*złożył podziękowania – podziękował, odniósł zwycięstwo – zwyciężył*).
- Zd. złożone na zd. pojedyncze.

PRZYKŁADOWE STRESZCZENIE

Tekst dotyczy pochodzenia powiedzenia *wyjść na czymś jak Zabłocki na mydle*. Autor przedstawia trzy hipotezy na ten temat, tak by jednocześnie wytłumaczyć znaczenie omawianego frazeologizmu. Wszystkie hipotezy dotyczą działalności XVIII-wiecznego szlachcica Zabłockiego. Wskazują na jego chciwość albo nieudolność bądź niedostateczne przygotowanie jako przyczyny niepowodzenia prowadzonych działań.

(46 wyrazów)

PODSUMOWANIE

Ocena poprawności streszczenia wymaga analizy kryteriów, które streszczenie powinno spełniać. Należą do nich:

1. właściwe sformułowanie **tematu** tekstu i informacji dotyczących tekstu, które określane są jako **remat**
2. adekwatny do sposobu rozwinięcia tematu **stopień uogólnienia** wypowiedzi;
3. zachowanie logicznej spójności tekstu przy użyciu językowych wykładników spójności;
4. zachowanie właściwych proporcji w zakresie pożądanej liczby wyrazów (streszczenie powinno mieścić się między 40 a 60 słowami).